

הכותים אין להם פרק תשיעי נזיר סה.

עין משפט נר מצוה

לז א מיי פ"ט מהל' טומאת
מת הלוי:
לח ב ג ד מיי שם הלכה ג:
לח ה מיי שם הלכה:
מ ר ז מיי שם הלכה:
מא ח מיי שם הלכה וע"ש
כ"ט:
מב ט מיי שם הלכה:

תורה אור השלם
1. וְשִׁבְתִּי עִם אֲבֹתִי
וְיִשְׁאַתְנִי מִפְּצָרֵי וּקְבָרֵי
בְּקִרְבָּתִי וְיִאֲמַר אֲנֹכִי
אֲעִשֶׂה כְּדַבְּרֶךָ:
בראשית מז ל

לענין רש"י
בלישט"ט. ורבי אדמה.

מוסף רש"י

מת שחסר. אכל כל היום,
אין לו תפוסה. אין לך
ליטול תפוסה עמו, ולא
שכונת קברות. כי היום
דמת מלא שלשה הרי זו שכונת
קברות וקטן מקומה, ואילו
היום דמסר אכל אמת מהן
אינו שנתן קברות ולא קנה
מקומו (לעיל ז.א.).

פ"י הרא"ש (המשך)

[מגיד] וביה מרקתה עד ח'
אלמא אורח המערה ח' אי"כ
כ"ב הוי"ן. וי"ל דשמיא ס"ל
שהתורה אינה רחבה כ"א ד'
על ד': ובורח הימנו ולהלן
כ"י אמה. מן הדרום לצפון וכן
מהמזרח למערב דמספיק לן
איזהו רוחב המערה ומרחבה
המערה ואיך צריך לברוק
כ"י אמה. וכן צריך לברוק
לצד חלל המערה הליכך אין
צריך לברוק אלא לצד רגלי
המתים: מצא א' בסוף כ'
בורח ממנו ולהלן כ' אמה
שרגלים לרבר שזו השדה
עשויה לקברות והיו בה
ג' מערות אחרות ומשום
רגלים לרבר הגא כל הני
משניות האב וכולן שנויות
במקומן ואבן גרדא הנגהו
הכא: אמר רב יהודה המוצא
פרט למצוי. פרש"י פ"ט
לידוע שאם א' מהם ידוע ובי'
תחלה אין להם שכונת: מת
פרט להרוג שאין לו תפוסה
שכונת משום דבחסר
דמי והנה מגדיר: מושב
פרט ליושב (כדרכן) פרט
לשיאשו מונח בין ירכותיו.
דדלמא עובדי כוכבים יננהו
כיון שלא קברו כדיון: ראשו
של זה בצד מרגלותיו של
זה. אין דרך ישראל לקבור
כך מתהאם. א' ידוע ובי'
תחילה פ"י שהיה ידוע הקבר
אבל אין ידוע אם קבר שם
לשם קבר או לפי שעה והיה
דעתם לפנותו: ושנים תחילה
שלא ידעו שהיו קבורים שם
אלא תנה מתחלה מצאו
או א' תחילה ובי' ידועים ש'
להם תפוסה. אם בא ליטלם
משם: ואין להם שכונת. ויכול
לפנות משם כיון שלא היו
שלישטן מענין א' אין חילין
שנקברו שם לשם קבר שהרי
נמצאו ב' שאינם ידועים וכן
ב' ידועים וא' תחלה אבל
כששלישטן ידועים או תחילה
או אנו חולין שלשם קבריה
הגנוה שם: היכי דמי תפוסה.

בדק הימנו ולהלן ב' אמה. צפרק המוכר פירות (ב"ב דף קג).
פרץ עשרים ומרתין הויין לשתי מערות ששה עשר וחכר
הקצר אמרינן התם לר"ש ורצנן שש אמה ומשני צנפלים שרגילות
הוא כשחמת מן המערות גדולות השניה של נפלים ולכן בשנית סגי

צארבע על שש ואיכא דמוקי התם
למתני' (דהתם ומתני') דהכא כרצנן
לדמרי תוכה של מערה ארבע על
שש ופרץ ממני כרי הויין ומשני
שצדק² מערה רשונה צנלסקון
ולחפש ולצדוק היטב ומה שהוא
מתעסק עולה לשתי אמות:

מצא א' בסוף ב' בורח הימנו
ולהלן עשרים שרגלים לרבר
שאימלי בתחילה מצאו נושאו ואת
תפוסתו. אכל עמה שמלא ככר ג'
מתים אף כשמלא אחד יש לחוש
לשכונת הקברות ורצין לצדוק
עד³ עשרים: **מצא פרט למצוי.**

פ"י ר"י שאם היה ידוע⁴ לא יחא נוטלו
כדאמרינן צפרק נגמר הדין (טנהדין)
דף מו: [קצר הנמלא מותר לפנותו]
קצר הידוע אפור לפנותו והא'
לדאמרינן התם פניכו מקומו טהור
והכא משמע דיש לו תפוסה אמר
ר"י דהתם לא בתפוסה איירי
דתפוסה היינו לזד הקרקע צעומק
אכל התם צעומאה דרצנן איירי
דמדצנן מטמנין ט' למוך כל הקצר
לז' רוחות אכל רש"י פ"ט פ"ט

למזוי דהיינו א' ידוע ושנים פ"ט
דבסמך קושא וקשאו לשיטמו דאי"כ כנס
נקט המולא דהוא הדין לשלשטן
ידועין דיש לו שכונת קברות:

פרט להרוג. כדאמרינן צעומק
דמת שחסר אין לו תפוסה
ואין לו שכונת קברות: מת שחסר
אין לו שכונת קברות. קשה להצין
למה ושמא הלכה למשה מסיני הוא:
עובר כוכבים הוא. דישאל אין
קוצרין אותו צענין זה:

אחד ידוע ושנים הוא מוצא עתה
בתחילה אין לו שכונת קברות.
רש"י פ"י הלכה למשה מסיני הוא

ור"י פ"י טעם צדק דאין לנו [לומר] שכונת קברות וצית הקברות
היה הואיל ונקצרו שם ג' מתים כיון דל' נודע תחילה אי אימא דאין
דעמו היה לפומם ו' ולשם שם [לנקרין] פ' היכי דידעו לנו האחד
יהיו ידועים לנו אותם שעמו ולא⁵ אמרו שכונת קברות אלא או
[לשלשה] ידועים או לשלשה תחילה: **במה שיעור תפוסה פ"י ר'**
אלעזר. הוא ר"א זן פדת שהוא אמורה: נוטל עפר תיחוח ומופר
צקרקע צמולה שלש אצבעות. צירושלמי מפרש שמוהל המת יורד
צקרקע עד ג' אצבעות: **ב' ר' R'**
ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'
שנכתם: ואת אלקסותו. י"ל כמו ט' חזונו אלמה: וזרק את הוולאים
פירוש מה שדלתי פן שאינו מן המת: ומניח את הספיקות. מה שהוא
מסופק אם היו מן המת אם לאו מניח צמקום המולנע [ה] שלא יעמאו
עושי טהרות והשאר שהוא צרור לו שהוא מן המת מלטרפין לרוב
צנין או לרוב צנין ולרוב רובע הקצ לטמא צהאל ולמלא תרוד
רקצ ט' כמו י"ן קוסם (ב"ב דף קג. ז.א.): מניי קיחיה ובשמים שמימין צארון ען
וקשה דל"כ אין לו רקצ דעשה גלגלין מידי דהוא אקצר צארון ען
דף שער העומד ליגזו איציעל לן פ' כ"ג (עיל דף נה.) אי נעשה
גלגלין עוד מפרש קסכות היינו לשון דבר צלוי מ"י (2) ופירוי יקוסם
(יחזקאל ט') אלמא תפוסה לר"א צבדי צדוק אינו זקוק ליטול עפר
דאין לו לחפור צקרקע צמולה כי ט' אסורה דלתי המת וספיקו:

הוא דאמר כי האי תנא דתניא כמה שיעור תפוסה פ"י ר' יוחנן.
לאו היינו ר' יוחנן האמורה אלא רבי יוחנן צן נריס):

הגהות התוס'
1. גדל גדולה. 2. צ"ל טון שצדק. 3. צ"ל ע"ד. 4. צ"ל ידוע שלשם קבורה
נקצר שם. 5. צ"ל ולכן לא אמרו.

לאיטרופי לאחריני שנקצרו ערומים צארון של שיש [מלטרף:
פ"י היכי חזי' צעירין ליטול עמו: מצמצים טול עמי מעפר הארץ מיתורא דמצרים קרישי: וחופר בבחילה ג' אצבעות. מפ'
כירושלמי שמוהל המת נכנס בקרקע ג' אצבעות: אי"ר אלעזר נוטל עפר תיחוח ה"ג ולי"ג ר"א בר צדוק אלא ר' אלעזר
האמורא הוא דפירש ליה [וקאן מקשה ליה] מ"ר"א בר צדוק וקאמר הוא דאמר כי האי תנא: וקצינן צעיש של
הארון. ואת הקסכות כמו קוזות אדמה: וי"מ שהיו נותנים בארון מ"י (2) וקוסטו כמו מקבל עמו עשר קוסטין למאה
דפי המוכר פירות. אלו נוטלין וגונן. שלא יטמאו הנוגעים בהם קסמים משום גזול דרופק וקוסטו שנבלע בהם מוחל
אורך המערה ר' והחצר ר' י"ח הויין ומוקי לה כרצנן וכגון דברק באלטקן ואי"כ כר"ש ובנפלים. ותימה אמאי לא פריך

ולרץ שיהא צדק ממנו ולהלן עשרים אמה. שהיא כמנין שני
מערות והחצר צבנייה. והתם¹ [ומתרגם לה רב ששת צביה דרב
אידי אליבא דר"ש דלמר פותח בה שתי מערות של צ"ש על שמונה
דחלה מנייהו צנפלי וארך מוקים לה כרצנן לדמרי שאין אורך
המערה אלא ד' אמות על ו' אמות

ותמני כרי הוא דהויין וקא מוקים
לה דחלה מנייהו צנלסקאה והויין
לכו עשרים והתם פרישית לכולה
ג' מילתא דמתמנין דהכא: חור
ומלא אחד ט' צדוק עשרים צדוק ממנו
ולהלן עשרים אמה. משום דאיכא
למנינר שכונת קברות היא זו:
שרגלים לרבר. שהיא שכונת קברות
מדלשכא ג' צדוק כ' אמה שיש צין
זה לזה מד' אמות ועד ט' ועכשיו
מלא אמה דצדוק כ' ואלא אמרינן
אחרמיי איתרמי דלא נקצר שם
אלא [האחד שאינו זה יחדי אס מלאו
מתחילה היה ראוי לפנותו למקום
אחר ונטלו ואת תפוסתו אכל עכשיו
שמלא ג' צדוק כ' ואחד צדוק
עשרים יש לומר שהיא שכונת קברות:
ג' אמר רב יודנה מלא פרט
למזוי. דהא דמתן מלא ג'
מתים מושכצין כדרכן דקנו מקומן
ויש להן שכונת קברות פרט למזוי
שאם היה ידוע [קודם לכן שאחד
מהן נקצר לשם אין זו שכונת קברות
ונוטלן ואת תפוסתן מנוטל ור' לפנותן
למקום אחר שלא קנו [מקומן:
מת פרט להרוג. שאם מלא א'
מגוייד או שלשטן מגויידין אמרינן
דהכי איתרמי שנהרגו לשם ונקצרו
ט' שש שלא צבית הקברות ולא
מתקוין ליה [וכשכונת קברות אלא
נוטלן ואת תפוסתן: מושכצ פרט
יושב. שאם מלאין יושצין הואיל
ואין מושכצין כשאר מתים נוטלן ואת
תפוסתן: דכרצו פרט לראשו מונה
לו צין ירכותיו. שאם מלא אחד
מהם ראשו מונח לו צין ירכותיו
אמרינן דהכי איתרמי שזרק לשם:
מת שחסר אין לו תפוסה.

ו שנוטלו צלח תפוסתו: ולא שכונת קברות
א' אמות ג' אין להם שכונת קברות
מאז עומא לא. הוי שכונת קברות בשלמא א'
דמזירי דבעי' שלשה ידועין או שלשה שמלאן כדאמרינן לקמן
אלא כי מלאן אחד הרוג או יושצ או ראשו מונחת לו צין ירכותיו
או חסר [הואיל ושלשטן מלאם תחילה שיש להן שכונת קברות
מ"ט פ"א): **דילמא עובר כוכבים הוא.** [ואיכא רב הונא ועובד
כוכבים אינו עולה מן המנין ולא פש להו [שהלכה אלא מרי ותנן מלא
שנים נוטלן ואת תפוסתן משום הכי לא קנו מקומן: ראשו של זה
צלח ונוטלן ואת תפוסתן: א' אין להם שכונת קברות: דעובדי כוכבים
שנקצרים [צדוק וכן אס הן ג' ובי' מהן נקצרים כענין הזה אין
להם שכונת קברות: א'. מהללו ג' מתים ידוע כבר ובי' מהן
לשמלאו עכשיו תחילה או אחד מהן עכשיו תחילה הוא מזוי: וציקא
לעשותן שכונת קברות. דקנו מקומן: אלא לג' ידועין או לג' שמלאן
תחילה. שלא היו ידועין קודם לכן דהכי הוא דגמירי אכל צדוק
גיכא לא: **ממלרים.** מעפר מזרים טול עמי: **נוטל עפר יחוח.**
שעשה מחמת הדם שילא ממנו ומחמת מוהל שילא מן המת: **וחופר**
צמולה קרקע ג' אצבעות. לדמרינן כשיעור ג' אצבעות נבלע
צקרקע: **נוטל את הקיסמין.** [זשל נסרים שעשעו מן הארון כשהרקיעו.
ואמרי לה קיסמין של עצי צשמים כדתיב צאסא צדברי הימים
(ב' ז') וישכירבו צמשכז אשר מלא צשמים: **ואת הקסמות.** חזונו
של אדמה שדבקו מן הדם ומן המוהל שקורין צלישט"ש צלנ"ז:
וזרק את הוולאים. דניח שהוא דלתי לו שאינו מן המת שלא יחוש
להן משום טומאה: **ולמה את הספיקות.** שהיא מפני למקום [אחד
דחושבין להן משום טומאה: **והשאר.** צבדים שיהא מן המת וקיסמין
מלטרפין לרוב צביינו של מת שדלחאל: **ולרובו עצמום מלא**
תרודו רקצ. ורקא אמר לעיל צפרק כ"ג וזיר (דף נה.) נקצר
צארון של עץ אין לו רקצ הני מילי צענייה אכל (לא)

נוסחת הריב"ן
[ח מפרש: צן על ח' על שמונה
הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

הגהות הב"ח
[ח רש"י ד"ה וכל הני ט"ו
קברות מ"ט לא דילמא כ"ל
והי"ד:]

הגהות הגר"א
[א] ב' [דיועין או לשלשה]
תלמי ור"ב בתוספתא (פ"ט)
דלחלה] י"ג לה וע"ש
שאלמא ר' ולי"ן שמתל אין
להם שכונת קברות וי"ש
המואל וע"י א"ר א"ר הלכות
פ"ט: [ב] שם (ב"ב צדוק)
פ"ט: [ג] שם נוטל כ"י. צ"ב
ניקטת התוספתא (פ"ב)
דלחלה] נזיר את הצרות
ואת הקיסמין ונוטל את הוולאי
ומניח את הקפס וחי עפר
קברות מלא תרוד ועוד:
[ד] שם והואל מלטרף מלא
תרוד ועוד עפר קברות כ"ל:
(וע"י א"ר הלכות פ"ב)
[ה] תוס' ד"ה מתינו כ"י
מניח תפוסה הנוגעת צ"ב
אכל בתוספתא מפרש שהקפס
מלטרף עם השאר דהיינו
הרקצ מלא תרוד ועוד עפר
קברות ופטר"ו דלחלה:

פ"י הרא"ש
להקדש וצריכה הערב משום.
וליתא להן פירושא דכל
טבילה דרבנן בבייא הערב
משום ואחר הבאת קרבנותי'
אוכלת בתרומה: המוצא מת
בתרומה שלא היה ידוע שהיה
שם קבר: מושכב סדיקה
בגמ' מפ' למעוטי מאי: נוטלו
ואת תפוסתו. מותר לפנותו
משום ולקבור במקום אחר
ונוטל מן העפר של הקבר
עמו כשיעור המפורש בגמ'
והוא נקרא תפוסה. וכן אם
מצא ב' מצא ג' אם יש בין
זה לזה מ"י אמות ועד ח'
פ"י מקבר ראשון עד ג' אין
פתוח מ"ד אלא יותר מח':

הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

הואל מנייהו כרי מוקים לה
מלרוב דרצנן כ' אלא ו' אמות
כרי: ג' [למה מתי: ד' צדוק
כרי: ה' אלא ו': ו' ידוע ו' א'
קודם: ז' קט [מת וקצרו
במקומן: ח' צשמים:
ט' ונוטלו: כן אחד מהן אין:
לן ולא קנו: מן הכי הוא:
ג' [הואיל כרי קברות] למלא
כרי: ט' [דלמרי ואיכא כרי:
ע' ולא פש להו אלא: פ' כן וכן
אס היי: ג' מלאן: ק' הקיסמין
שעשו מן הארון כשהרקיע:
ר' אחר: ט' לאלה ידועה כרי:
ח' מלטרפין:]

ה' גיאה ל"ל דלמר דלדוך המערה ח' המגל ר' עשרין ומרתין הויין ואי רצנן לאמרי ט' (ב' צ"ל מניי קיחיה ובשמים קסמות כמו ט'.